

Draadloos Groningen

Frank den Hollander f.j.den.hollander@rug.nl
 Kristien Piersma k.i.piersma@rug.nl

Fotografie: Gerhard Lugard

RUG neemt deel aan project draadloos stadsnetwerk

In de stad Groningen hebben de Rijksuniversiteit, de Hanzehogeschool en de Gemeente samen het Akkoord van Groningen opgezet. Onlangs presenteerde dit samenwerkingsverband de plannen voor Draadloos Groningen, een stadsbreed netwerk. Pictogram sprak met Annemieke Galema, namens de RUG 'trekker' van het Akkoord.

het interview

Annemieke Galema

Na mijn studie geschiedenis in Groningen en promotie in Leiden ben ik voor de RUG meer beleidsmatig gaan werken en vandaaruit bij de Transfer en Liaison Group terechtgekomen. We stimuleren het contractonderzoek voor de RUG, de derde geldstroom, en zijn strategisch en beleidsmatig betrokken bij onderzoek en

innovatie. We werken met bedrijven en overheden, helpen wetenschappers bij het vinden van financiering, opstellen van contracten maar ook bij het sluiten van kongsi's, het smeden van consortia.

De ervaring die ik daarmee heb opgedaan komt zeer goed van pas bij de coördinatie voor de

RUG van het Akkoord van Groningen.

Het Akkoord

Het Akkoord is voortgekomen uit de bestuurlijke overleggen die we met de diverse partijen apart hadden, maar ook uit het idee dat we elkaar veel meer de bal kunnen toespelen; die organisaties

➤ kunnen gewoon veel meer en efficiënter samenwerken. Denk aan thema's als studentenhuysvesting; je hebt als RUG de gemeente altijd nodig. Maar ook het Zernike Science Park: voor de hele planontwikkeling daar, alle nieuwe gebouwen, een nieuw sportcomplex, werken we samen met de Hanzehogeschool maar ook met de Gemeente. Dat gaat dan over de aankoop van grond, maar ook bijvoorbeeld over warmteopslag en studentenhuysvesting.

Het Akkoord is begonnen op redelijk kleine schaal: laten we als Gemeente, Hanze en RUG (het Universitair Medisch Centrum Groningen is onlangs aangehaakt) af en toe eens bij elkaar gaan zitten, met één agenda-punt: investeren in een noordelijk knooppunt van kennis. Dat heeft alles te maken met de nationale invalshoek Kenniseconomie. Kennis wordt veel meer een exportgoed van Nederland dan de oude producten van de industriële economie. Het Akkoord van Groningen is gesloten op

bestuurlijk niveau. Burgemeester Wallage zit met de heren Pijlman, topman van de Hanzehogeschool, en Kuipers, voorzitter van het College van Bestuur van de RUG, te praten: hoe kunnen we dit gezamenlijk aanpakken. Het is een gestructureerd overleg, want op het moment dat het Akkoord er lag is er een ambtelijke werkgroep vanuit de drie organisaties opgezet, die projecten en tips over zaken die interessant zijn voorbereidt, om in Akkoordverband aan te vatten. En ik zit daar dus in voor de RUG.

Op de Akkoordagenda staan steeds punten op het gebied van ondernemerschap, internationalisering, Draadloos Groningen, ICT, Zernike Science Park, maar ook meer in het algemeen de speerpunten die de universiteit samen met de stad en haar omgeving heeft: velden waarin we innovatief willen zijn zoals energie, ICT, life sciences en nanotechnologie. Bestuurlijk heeft het Akkoord een aanjaagfunctie. Je trekt dingen vlot, en op een hoger plan initieer je zaken. En dan komen we bij Draadloos Groningen. Het leeft al heel lang, mensen praten erover: het zou toch wat zijn... Dan zijn we de eerste van Europa, als we zoiets doen.

En nu, na anderhalf, twee jaar, merk je hoe het werkt als bestuurders gewoon rond de tafel zitten in plaats van naar elkaar te kijken op afstand! Een keer in de vijf weken hebben we een 'Akkoordontbijt' op de kamer van Wallage. Dat is hartstikke leuk! De synergie die daar ontstaat, proberen we vervolgens weer naar buiten uit te dragen.

En nu zie ik het interneren: langzamerhand snappen we meer van de beweegredenen van elkaars innovatieve agenda, en zelfs uiteenlopende politieke affiliatie kan dan omgezet worden in gezamenlijke standpunten op innovatieve gebieden.

Dat begrip kenniseconomie, is dat niet een beetje vaag?

Nederland is sterk op een aantal terreinen van wetenschap, van onderzoek. Denk bijvoorbeeld aan ons materialenonderzoek, dat is ook internationaal echt top of the bill! Het Zernike Institute for Advanced Materials (vroeger MSCplus) heeft veel geld gekregen voor hun top-onderzoekschool, daar is er maar één van in Nederland. Dat is een exportmiddel, daar komen ook toepassingen uit. Dan heb je het over chips onder de huid die medicijnen naar een bepaald onderdeel van je lichaam kunnen sturen. Dat is dan weer interessant voor het UMCG. De Gemeente moet die transformatie naar die kenniseconomie bevorderen. Een gemeente heeft geld dat uitgezet kan worden voor kennis. Nog maar heel kort geleden gebruikten de gemeentelijke overheden hun geld vaak voor het neerzetten van fysieke infrastructuur. Ze zetten een incubator neer waar jonge ondernemers starten, maar het ging vaak alleen om de stenen. Nu kunnen ze financieel input leveren voor kennis: opzetten van onderzoeksnetwerken, topinstellingen, kennistransfer, maar ook glasvezelkabels en breedband.

Creatieve stad

Een van de vier pijlers onder het Akkoord is de Creatieve Stad. Daaronder valt bijvoorbeeld het invullen van het CiBoGa-terrein, maar ook het Groninger Forum. In een stad als Groningen is er een hele creatieve industrie: al die kleine bedrijfjes, de grafici, kunstenaars, galerieën... Richard Florida heeft er een standaardwerk over geschreven, *Cities and the Creative Class*: in steden die werkelijk uniek zijn in hun creativiteit, werkt die creatieve industrie echt intensief samen met de kennisinstellingen en overheden; daar komt die creativiteit echt vanuit de basis.

> Draadloos is niet per se gratis <

Tijdens zijn afsluitende 'synthese' bij het symposium over Draadloos Groningen verwoordde burgemeester Jacques Wallage het zo:

"Soms moet ik als burgemeester wel eens aanwezig zijn bij een brand. Dan zie je de brandweer een brandend huis binnengaan met een provisorisch plattegrondje, snel door een bewoner of omstander getekend. Wat zou het nu fantastisch zijn als de brandweercommandant ter plekke online de meest actuele plattegrond op zijn PDA kreeg doorgeseind, zodat zijn mannen precies weten welke kamers er zijn, waar instortingsgevaar is, etcetera! Die snelle koppeling van informatie is voor mij het belang van Draadloos Groningen."

Groningen spiegelt zich daaraan. Vijfenvierdertigduizend studenten op een bevolking van honderdtachtigduizend! Dat bestaat bijna nergens. Dat zien we steeds meer als een unicum, ook in de marketing van de stad. Een stad krijgt een heel andere identiteit als bijna een op de drie inwoners student is.

Valorisatie

Waarom is die innovatie zo belangrijk geworden? De RUG kreeg voor zijn basisprocessen, onderwijs en onderzoek, een bepaald bedrag uit Den Haag, maar dat is helemaal afgelopen. Dat

noemen ze de dynamisering van de onderzoeksgelden. Als wij in die derde geldstroom, ons contractonderzoek, ons onderzoek via NWO, niet genoeg scoren, krijgen wij minder geld voor onze primaire processen. Dat betekent dat je je best moet doen om samen met maatschappelijke partijen nieuwe dingen te organiseren, anders ben je uitgerangeerd.

Nu is het zelfs zo ver dat de minister zegt: jullie zijn niet alleen verantwoordelijk voor onderzoek en onderwijs, maar ook voor innovatie. Het heet ook wel *valorisatie*: waarde creëren voor je onderzoek. Daar ligt een gewel-

dige uitdaging. Ons strategisch plan gaat nu om die driepoot: we moeten toch over de grenzen kijken en die derde poot ook in onze missie betrekken.

En nu Draadloos Groningen.

Wat houdt dat in?

De vorige directeur van het RC en die van de Groningen Internet Exchange GN-IX hadden dat draadloos al in hun bol. Maar er waren zulke verschillende visies dat dat in feite alleen maar bleef sudderen.

Binnen het Akkoord nu hebben we met elkaar afgesproken steeds dingen naar voren te brengen op strategische bijeenkomsten. Toen ICT aan de orde werd gebracht, hebben we Koos Duppen (toen nog directeur van het RC) gevraagd, en Bix Jacobse van GN-IX. Die hadden tegengestelde meningen over hoe het verder moest met Draadloos. We hebben ze toen onder leiding van Wallage voor een groot publiek laten debatteren.

Wallage is een goede intermediair in zulke zaken, en hij kan een toon aanslaan die de mensen verenigt. Daar kwam een afspraak uit voort dat het RC verder zou onderzoeken hoe dat dan moest, en binnen het Akkoord komt het dan elke keer op de agenda. Robert Janz van het RC is projectleider geworden, TNO heeft een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd en toen is langzamerhand besloten een projectorganisatie op te zetten.

Op een volgend Akkoordontbijt is vervolgens besloten per partner 70.000 euro te investeren in dit project. Dat betekent dus: commitment. Dat is dus de functie van het Akkoord: het is op de agenda gebleven, het is niet weggezaakt, en eind januari hebben we dus een grote bijeenkomst gehad in Congrescentrum Het Kasteel, waar allerlei mogelijke toepassingen van Draadloos Groningen aan de orde kwamen.

Wat zijn nu die concrete toepassingen?

Wethouder Jannie Visscher vroeg tijdens dat symposium: is het echt zo dat je straks overal in de stad bereikbaarheid hebt? Nou, dat is uiteindelijk wel de bedoeling. Er moet dan wel een stadsbrede provider tussen zitten, en daar zul je uiteindelijk toch ook voor moeten betalen. Draadloos is niet per se gratis! Dat is men nog allemaal aan het uitwerken.

Maar de echte toepassingen liggen op een ander niveau. Als je denkt aan de politie: die wil in eerste instantie de eigen organisatie verbeteren. Stel, ergens wordt een vrouw in elkaar geslagen door haar man, of andersom natuurlijk, dan wil de politie op dat moment adequate informatie hebben over welke persoon daar de deur open kan doen! Inhoudelijk: woont hier een crimineel? Een koppeling van landelijke databases, het wordt een soort Big Brother natuurlijk, maar die ontwikkelingen gaan wel samen.

De politie had het in dit verband over *location built services*. Daar is meer bandbreedte voor nodig. In een klein stadje ergens in Californië heeft de politie een complete computergestuurde meldkamer. Dat gaat dan om de snelheid van zaken: ze krijgen iets binnen en kunnen dat direct koppelen aan iemand op locatie en die persoon direct voorzien van

adequate informatie die nodig is voor dat type melding, een misdaad of ongeluk. Daar ziet de politie een heleboel hele progressieve toepassingen.

Dus: adequater omgaan met informatie, en de juiste info op de juiste plek.

Dat is allemaal mooi, maar het gaat natuurlijk ook om de diensten voor de burger.

Hans Appel, lector op de Hanzehogeschool, zei op het symposium twee dingen: de juiste info op de juiste plek is ook in de zorg heel belangrijk. De juiste zorg, huizen die met *domotica* ingericht zijn, waar de gordijnen automatisch dicht gaan, waar een alarmsysteem is geïnstalleerd.

Een mooie medische toepassing die de revue passeerde, was dat een pacemaker op locatie ge-update wordt! Je zit in je huis, en het UMCG denkt, kom, het is tijd voor halfjaarlijkse controle, klaar! Het zijn projecten die al lopen, maar die nu aan elkaar verknoot kunnen worden door dat draadloze netwerk.

Verder wees Hans Appel op de trend van *communities*. Iedereen maakt straks deel uit van de community van Draadloos Groningen, of hij wil of niet. Je gaat heel anders met elkaar om omdat je verbinding hebt. Hoezo individualisering? Op alle fronten worden steeds meer gemeenschappen

gebouwd! Je bent geen lid meer van de VARA, maar van Hyves. Je gaat niet meer samen een potje kaarten, maar met elkaar online. Ook Boudewijn Nederkoorn van SURF was een van de sprekers. Volgens hem is een draadloos netwerk niet zo snel en krachtig als bijvoorbeeld glasvezels, maar is het wel weer handig voor andere toepassingen. Doordat je niet afhankelijk bent van een vast netwerk ben je veel flexibeler. Dat voorbeeld van de politie levert natuurlijk veel tijdswinst op.

En hoe nu verder...

De projectorganisatie voor Draadloos wordt het komende half jaar uitgerold. Iedereen heeft het nu de hele tijd over die lantaarnpalen; het plan is geopperd om gebruik te maken van alle twintigduizend lantaarnpalen in de stad om de zenders en ontvangers van het netwerk te kunnen uitzetten. Men is dat nog aan het onderzoeken en van die technische zaken weet ik eerlijk gezegd te weinig.

Zelf heb ik niet eens kabel, ik woon op de klei van het Hogeland! Maar wel ADSL hoor... en ik kan vanuit huis gelukkig ook op het RUG-netwerk komen. Al staan er op ons weggetje niet eens lantaarnpalen!

het interview

Links:

- Draadloos Groningen: www.draadloosgroningen.nl
- Het Akkoord van Groningen: www.groningen.nl/functies/pagfunctie.cfm?parameter=1640
- De website van Richard Florida, met meer informatie over zijn boeken: www.creativeclass.org/index.shtml